अन्वायन (anv-āyana) *n.* gift presented to the bride after marriage by the father वैवाहिकमन्वायनम् ... क्रियाविशेषेषु भाण्डमुच्छुल्कं गच्छेत् ArthŚā. i.272.6 (*on* 2.21) (commm. परिणीतायाः पतिगृहं गच्छन्त्याः पितृगृहान्नीयमानम्)

अन्वायम् (anv-āyam-) I.P. to stretch in अपरस्मादपनामात् प्राश्नमरत्निं मित्वा तस्मिन् स्पद्यां नियम्यापरं पक्षपत्रापच्छेदमन्वायच्छेत् BaudhŚS.iii.407.4; BaudhŚuS. 4.157; (caus.) to cause to stretch in, i.e. to hold in अस्य मुध्वः पिबत ... पथिभिर्देवयानैरित्यवगमं प्राप्य दुक्षिणानन्वायामयति ŚatBr.(K.)VI. ii.1.11.

अन्वायात (anv-āyāta) *adj.* followed, accompanied or coming after तं च दृष्ट्वा तथाभूतमन्वायातं स भूपतिः। ... अवदत् KathāSaSāg. xii.14.15.

अन्वायात्य (anv-āyātya) *adj.* [*f.* –ā] **A** to be accompanied with (देवताः) सर्वाश्चानुवाक्यावत्योऽ प्रैषा अन्या अन्वायात्याभ्यः ĀśvaŚS. I.i.5.30; **B** to be added or supplied यद्यासाद्य स्मरेदन्वायात्यस्थानेषु जुहुयात् BaudhŚS. iii.371.7; **C** to be brought in connection with पशुयागान्याज्ययागाख्ये कर्मान्तरे पूर्वेणा (?ण) कर्मणान्वायात्यकार्ये कृतेऽनुष्ठेयत्वात् NyāySū. (So.) 1515.24 (*on* iii.4.41)

अन्वायात्य (anv-āyātya) *m.* name of a sacrifice अन्वायात्यैककपालाश्च ये यागाः ते उपांशु प्रयोक्तव्याः ĀśvaŚS. I.ii.15.5 (comm. अन्वायात्याः एककपालाश्च ये यागाः)

अन्वायात्य (anv-āyātya) *n.* additional offering यदि त्वन्वायात्यानि तैरग्रे चरेयुः ĀśvaŚS. I.iii.5.6 (comm. यद्यस्मिन्नवसरे आगन्तवो यागा उत्पद्यन्ते तैः पशुपुरोडाशस्विष्टकृतोऽग्रे चरेयुः। तेषामन्वायात्यानीति संज्ञा)

अन्वायान्ती (anv-āyāntī) *adj.* (*f.*) accompanying with हिरण्यवृष्टिं धनदे प्राक् षण्मासान् प्रवर्षति। अन्वायान्त्यामिवानन्दात् स्वर्गसंपदि भूतलम् MahāP. 38.218 (F.N.सहागच्छन्त्याम्)

अन्वायिन् (anv-āyin) *m.* attendant अन्वायिनः कटकवर्त्मसु पारियात्रशैलस्य चक्रुरुपभोगसुखान्निवासान् HarVi. 30.31 (comm.अनुचराः)

अन्वारक्ष् (anv-ārakṣ-) I.P. to protect from all sides अन्वारक्षद्वरणो विश्वभेषणः सहस्राक्षो हरितो हिरण्मयः AV.(P.) xvi.63.3.

अन्वारब्ध (anv-ārabdha) *adj.* [*f.* –ā] **1A** who or which is touched or held from behind वपाश्रपणीभ्यामुन्वारभते तन्नेवान्वारब्धं नेवानन्वारब्धमुप प्रेष्य होतर्हव्या देवेभ्य इत्याह TaiS.VI. iii. 8.2; स्रुवेण गार्हपत्ये सपत्नीयं जुहोति तयान्वारब्धेन स्रुवेण वा VaikhāŚS.vii.9.6; उदञ्चः प्रह्वा बहिष्पवमानाय पञ्चर्त्विजः समन्वारब्धाः सर्पन्ति ĀpaŚS.xii.16.17; दीक्षितमन्वारब्धमावेदयति MānŚS.II.i.2.23; आग्नेयः प्रथमो गच्छत्यन्वारब्धोऽनुपूर्वा इतरे KātyŚS.viii.8.28; अन्वारब्धेन सव्येन पाणिना दक्षिणेन तु। तृप्यतामिति सेक्तव्यम् BṛParāSm.2.167; Kūrma-P.587.13 (2.18); SkandP.iv.35.170; BrahmP.60.56; CaturCin.iii(2).929.15; BṛBrahmS.iii.10.8; सत्री सत्रान्निर्गच्छेत् तस्मिन् गते सत्रिणो जुह्वति दशान्वारब्धा अन्यैः PārāSū.70.9; (used as noun) (one) who or which is touched वैष्णवं नवकपालमातिथ्यं पत्न्यान्वारब्धो निर्वपति VaikhāŚS.xii.21.12; पश्चादग्नेः प्राङ्मुख उपविश्यान्वारब्धाय शान्त्युदकं करोति KauśiSū.44.3; 53.6; (used actively) who has touched अस्मिन्नन्वारब्धे पूर्वाभिश्चतसृभिः स स्वाहाकाराभिः जुहवांचकार AitBr. 33.5(851); अग्नेरुपविष्टायान्वारब्धाय ऋत्विगन्ततः कंसेन चतुर्गृहीतास्तिस्र आज्याहुतीरैन्द्रीः प्रपदं जुहोति AitBr.37.6(923); प्रोक्षणीरध्वर्युरादत्तेऽथं प्रोक्षिष्यन्नन्वारब्धे यजमान आध्वरिकं यजुः ŚatBr.XIII.ii.7.1; तेऽपराह्णे गार्हपत्यमुपसमायन्ति तेष्वन्वारब्धेष्वध्वर्युर्जुहोति ŚatBr.(K.)V.viii.3.6; तस्मिन्नन्वारब्धे गार्हपत्ये जुहोति ŚatBr.(K.)VII.iii.2.9; सोऽग्नौ प्रणीयमानेऽश्वे अन्वारब्धं ब्रह्मा यजमानं वाचयति GopBr.i.52.13(2.18); VaitāSū.5.18; उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत इति द्वाभ्यां ब्राह्मणस्य दक्षिणं बाहुमन्वारब्धानुत्तिष्ठतोऽनुमन्त्रयते अनड्डुहो वा पुच्छम् ŚāṅkhāŚS.iv.16.7; KauṣīGS.v.8.6; चतुर्होतारं मनसानुद्रुत्याहवनीये जुहोत्यन्वारब्धे यजमाने स्वाहेति BaudhŚS.i.68.1; स्रुवेण संपत्नीयं जुहोति पत्न्यामन्वारब्धायाम् ĀpaŚS.iii.9.10; यदि सोमौ संसुतौ स्यातामादितश्चतुर्भिः संभारयजुर्भिर्हुत्वा महारात्रे प्रातरनुवाकमुपाकृत्यान्वारब्धे यजमाने जुहोति ĀpaŚS.xiv.19.1; अग्रेणोत्तरं परिधिमन्ववहृत्यान्वारब्धे यजमाने वाचयन् ... पञ्चभिरनुवाकैः ... वसोर्धारां जुहोति MānŚS. 42.3;157.8; समं भूमि कृत्वाद्भिरुपसिच्य विष्णोः कर्माणीति वाचयति यूपमन्वारब्धम् (यजमानम्) KātyŚS.vi.3.12; आतिथ्यायां संस्थितायाम् ... अन्वारब्धे यजमाने पत्न्यां च ... निगदं ब्रूयात् LatyāŚS.i.3.1; अग्निहोत्रमासे दीक्षितान्नस्याध्वर्युर्जुहुयादन्वारब्धा इतरे स्युः LāṭyāŚS.x.11.14; अथास्मिन्नन्वारब्ध इन्द्राग्निभ्यां स्थालीपाकस्य हुत्वा मधुपर्कं दद्यात् KauṣīGS.iii.1.4; आज्यम् ... स्रुचि चतुर्गृहीतं गृहीत्वान्वारब्धायां पत्न्यां यजमानो जुहोति ĀgniveGS.ii.7.3; शकृत्पिण्डस्य स्थालरूपम् ...। तत् सुहृद्दक्षिणतोऽग्नेरुदङ्मुख आसीनो धारयति। अथास्मा अन्वारब्धाय करोति KauśiSū.53.12; सूक्तैरन्वारब्धे दातरि पूर्णहोमं जुहुयात् KauśiSū.67.19; तस्मिन्नन्वारब्धं दातारं वाचयति KauśiSū.68.24; (use as noun) (one) who has touched गार्हपत्यमन्वारब्धे जुहोति ŚatBr.V.iv.2.9; अथ प्रदीप्त इध्मे जुहोत्यन्वारब्धेषु ŚatBr.(K.)IV.vi.3.6; तमन्तरेणाग्नीन् निधाय ... चतुर्गृहीतं गृहीत्वा मत्वाहवनीये समिद्वत्यन्वारब्धे जुहोति JaimiBr.1.47; तिस्रो वियतमप उपस्पृशन् अन्वारब्धेष्वपावृतशिरस्के इदमादि प्रति प्रतीकमाह्वानम् ĀśvaŚS.I.v.20.6; आपत्कारिताः स्युरन्वारब्धे जुहुयात् ĀśvaŚS.II.ii.14.4; अथान्वारब्धयोः प्रतिहिते च महिष्यां च जुहोति BaudhŚS.ii.102.4; पूर्ववद्धुत्वान्वारब्धा आर्भवाय पवमानाय निष्क्रामन्ति VaikhāŚS.16.12; शालाद्वार्येऽन्वारब्धेष्विह रतिरिति जुहोति KātyŚS. xii.4.9; अन्वारब्धेषु पयो जुहोति 'द्वे सृती'ऽ इति KātyŚS.xix.3.25; तस्मिन्नुपवेश्यान्वारब्धायां पतिश्चतस्रो जुहोति ŚāṅkhāGS.i.16.2; दक्षिणेन पाणिना दक्षिणमंसमन्वारब्धायाः षडाज्याहुतीर्जुहोति GobhiGS.ii.1.24; अन्वारब्धायामभिमन्त्रणहोमाः KauśiSū.7.21; 62.13; 79.16; यद्यज्ञाया इति मन्त्रोक्तम्। सा पत्यावन्वारभते। अन्वारब्धेष्वत ऊर्ध्वं करोति KauśiSū.62.13 (comm. यद्यज्ञयेत्यृचा दाता पत्नी अपत्यानि अन्वारम्भणं कुर्वन्ति कर्तुः); इध्ममुपसमाधायान्वारब्धाय वास्तोष्पत्यादिभिश्चतुर्भिर्गणैः शान्त्युदकं कृत्वा AVPari.30(1).15; **1B** taken hold of उभौ वीहियवावन्वारब्धौ भवतः ŚatBr.III.ii.2.14; वपाश्रपणीभ्यामन्वारब्धं पशुं उदङ् नयतीति हरिहरः VīraMi.(Saṁskāra.)976.10; **1C** seized, caught (राजा) अ(न्वा)रब्धमशेषतोऽपि वनरक्षिभिः महाकायमद्भुताकारभासुरमतिजवं प्लवङ्गमद्राक्षीत् UdaySuKa.126.4; **2A** which is commenced पौर्णमासं प्रथमायै तन्त्रं भवत्यामावास्यं द्वितीयायै तेन हास्य दर्शपूर्णमासावन्वारब्धौ भवतः KauṣīBr.1.1(1.10); अथास्मिन्नन्वारब्ध एतस्यैव सूक्तस्य पूर्वाभिश्चतसृभिर्जुहवं चकार ŚāṅkhāŚS.xv.23.1; अनुवाकाभ्यामन्वारब्धाभ्यामुपदधीत KauśiSū.79.16; प्रथममन्वारब्धे इह रतिरिति षडाज्याहुतयो होतव्याः CaturCin.iii(2).1624.4; तत्राराधितमण्डलाधिगतदेवेक्षात्त पुण्योच्चयेऽन्वारब्धेऽथ करोतु तत्त्वहवनम् TantrSa. 12.58; **2B** who has commenced अन्वारब्धा ब्राह्मणास्ते पूर्वाङ्गानि न्यवर्तयन् GaṇeP.30.15; **3** who has been touched ते धर्माः कात्यायनेनोक्ताः। ...आज्यं गार्हपत्येऽधिश्रित्ये ... अवेक्ष्य गृहीत्वान्वारब्धः ... अन्वारब्धः। यजमानेन कृतस्पर्शः VīraMi.(Saṁskāra.) 977.9 [that which has touched or has been placed on the body (as the hand); followed, APTE]

अन्वारब्धदक्षिणपाणि (anvārabdha-dakṡiṇapāṇi) *adj.* which has touched the right hand देवादितर्पणे वामहस्तेनान्वारब्धदक्षिणपाणिना समञ्जलेविकल्पः VīraMi. (Āhnika.) 345.16.

अन्वारब्धप्रेत (anvārabdha- preta) *m.* dead body which has been touched संपरिस्तीर्याज्यम् ... स्रुचि चतुर्गृहीतं गृहीत्वान्वारब्धप्रेतस्य दक्षिणं बाहुमन्वारभ्य जुहोति ĀgniveGS. iii.10.3 (172. 19)

अन्वारब्धापसव्य (anvārabdhāpasavya) *adj.* touched by the left hand, touching from behind अन्वारब्धापसव्येन पाणिना दक्षिणेन तु। भूस्थदक्षिणजानुः सन् देवेभ्यः सेचयेज्जलम् BṛParāSm. 2.176.

अन्वारभ् (anv-ārabh-) I.Ā. **1Ai** to hold on or cling to **1Aii** to stand by the side, to help **1B** to take hold after, to hold on to **1C** to touch or hold from behind **2** to follow, to accompany **3** to commence or begin **4** to grasp, to seize **5** to keep or to have contact with **6** to pursue, to practise **7** to refer again **8** to follow upto the completion **1Ai** to hold on or cling to for (help) सोमं राजानं वरुणमग्निमन्वारभामहे SV.(Jai.)i.10.1; सोमं राजानं वरुणमग्निमन्वारभामहे TaiS. I.vii. 10.3; MaiS. i.11.4 (i. 164.12); VājaS. 9.26; VājaS (K.) 10.5.; ŚatBr. V.ii.2.8; श्येनोऽसि गायत्रच्छन्दा अनु त्वारभे AV. vi.48.1; PañcBr. i.3.8; GopBr. i.5.12 (129.1); ŚāṅkhāŚS.vi.8.10; अनड्वाहं प्लवमन्वारभध्वम् AV. xii. 2.48; AV.(P.) xvii. 35.5; VājaS. 35.13; VājaS. (K.) 35.4; TaiĀ.vi.10.1 (711.1); MānGS. ii.1.14; यशा नोऽसि गायत्रीच्छन्दा अनु त्वा रभे AV. (P.) xix. 44.4; xix. 44.5; xix.44.6; TaiS. III.ii.1.1; PañcBr. i.5.12; ŚatBr. XII.iii.4.3; मृत्यवे वा एष नीयते यत् पशुस्तं यदन्वारभेत प्रमायुको यजमानः स्यात् TaiS. III. i.5.1; VI.iii.8.1; ŚatBr. III.viii.1.9; पशुरिति यन्नान्वारभेत सुवर्गाल्लोकाद् यजमानो हीयेत। वपाश्रपणीभ्यामन्वारभते TaiS.VI.iii.8.2; ŚatBr. (K.) IV.viii.1.7; MānGS. ii.4.3; यः पशुं मृत्यवे नीयमानमन्वारभेते वपाश्रपणी पुनरन्वारभते TaiS. VI.iii.9.4; ĀpaŚS. vii.19.6; वाज्यर्वाग्निस्ते वाजिन्युङ्ङ्नु त्वा रभे TaiS. VII. v.19.1; अहर्वै देवानामासीद्रात्र्यसुराणां ते देवास्तमसोऽन्धसः ... अबिभयुस्ते छन्दोभिरग्निमन्वारभन्त KāṭhS. 7.6; KapiKaS. 5.5(54.5); दैवस्तन्तुरस्यनु त्वा रभे माहं त्वद्व्यवच्छित्सीत्याहवनीयस्य दक्षिणतोऽङ्गारानुपस्पृश्य ŚāṅkhāŚS. ii.12.9; वपाश्रपणीभ्यां पशुमन्वारभेते अध्वर्युर्यजमानश्च ĀpaŚS. vii.15.7; ĀśvaGS. i.11.8; उषा अज्विनी त्रैष्टुभेन छन्दसा तामश्यान्तामन्वारभे तस्मै स्वाहा ĀśvaŚS. I. vi. 5.2; अथोपोत्थायानड्वाहमन्वारभन्ते BaudhPiMe. i.21.7; (*caus.*) to make some one cling to, i.e. dependent ब्रह्मन्नेव क्षत्रमन्वारम्भयति TaiS. II.vi.2.5; TaiBr. I.vii.3.2; अमुमेनमन्वारम्भयति MaiS. ii.1.2 (ii.3.17) (*but* MW. to place behind another (with Loc.)); **1Aii** to stand by the side, to help द्यावापृथिवी